ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΑΣ ΣΥΓΚΙΝΟΥΝ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ
Κεφ. 8 Φιλοσοφία

Η πληθυντική αφαίρεση του βλέμματος στο έργο της Μαργαρίτας Βασιλάκου.

Της Χρύσας Βλάχου

Το κέλυφος σπάει. Μορφές γεννιούνται. Μ' ανοιχτά μάτια. Αποκτούν εαυτότητα. Σε περιβάλλον εν δυνάμει. Σταδιακά γίνεται εν ενεργεία. Εκεί που η ζώσα ορμή γίνεται πάλη. Τότε αποκτούν ταυτότητα.

Η Μαργαρίτα Βασιλάκου δημιουργεί με το έργο της μια ρυθμική ισοχρονία ταυτίζοντας το χρόνο αφήγησης των σκηνών που διηγείται με το χρόνο ιστορίας τους. Στη λογοτεχνία αυτή η ισοχρονία ορίζεται ως «σκηνή». Η δημιουργός φαίνεται να συλλαμβάνει τη ζωή (σκέψεις, απόψεις, φαντάσματα, πάθη) την ώρα τέλεσης του έργου της.
Σαν να βρίσκεται σ' έναν διαρκή εσωτερικό μονόλογο που μεταβάλλει τις αδρές μορφές του προσώπου σε «μυθολογία» του προσώπου ανακαλώντας το τρίπτυχο: όνειρο-είδηση-απόδραση που αντιστοιχεί σε
κλειστά μάτια- τυχαίο- ανοιχτά μάτια.

Τα κλειστά μάτια, όσον αφορά το σύμπλεγμα άρρεν-θήλυ λειτουργεί ως έλξη/απώθηση, δέση/λύση, σύνθεση/αποσύνθεση κάτι που μορφοποιεί την αίσθηση ενός ασφυκτικού κλοιού διαχωρίζοντας ταυτόχρονα το ίδιον από το έτερον με μια βαθιά εσωτερικότητα.

Τα κλειστά μάτια σε μοναχικές φιγούρες δίνουν την εντύπωση μιας βαθιάς περισυλλογής που διαρκεί όσο μια στιγμή.
«Ό,τι είναι απλό, ό, τι είναι ισχυρό μέσα μας, ό,τι ακόμα είναι διαρκές, αποτελεί δώρο μιας στιγμής»-Ρουπνέλ.

Το τυχαίο, ως επιθυμητή διάρρηξη του ελεγχόμενου «εγώ», αποτελεί το μέσο που οδηγεί στην ανάγκη ανάγνωσης και ανασύνταξης του κόσμου.
Η έκφραση των **ανοιχτών ματιών** ορίζει ένα κόσμο με «κρυμμένη δομή» κι έναν παραστατικό εξπρεσσιονισμό που προκαλεί δονήσεις πνεύματος και αισθήσεων.

Οι μορφές, κυρίως γυναικείες, εμφανίζονται ως όντα μέσα στο φως του Είναι, όπως θα έλεγε ο Heidegger. Βγαίνουν από τη λήθη, κάτι που τους αφαιρεί την

κρυπτότητα προσεγγίζοντας την αλήθεια. Η αλήθεια αυτή, τις περισσότερες φορές, έχει το χαρακτηριστικό μιας επιθετικής εξομολόγησης με τόση ένταση και ακρίβεια ώστε να αναγνωρίζει ο καθένας το πρόσωπό του. Υπ΄αυτήν την έννοια, η Μαργαρίτα Βασιλάκου κοινωνεί έντονα τα σύμβολά της. Στους περισσότερους πίνακες η δημιουργός εξακοντίζει τις μορφές σε άμεσο, κοντινό πλάνο που αυτοσυστήνονται με μια γαλήνη «σουπρεματιστικής» παρουσίας. Στο βάθος της προοπτικής αδύναμες φιγούρες φτιαγμένες σχεδόν από παιδικά χέρια θυμίζουν την τέχνη naïf.

Η συνεκδοχή των παραστάσεων της φύσης λειτουργεί ως προέκταση συγκείμενου χώρου με άκρως μινιμαλιστικές αναφορές: μικρό δένδρο, μικρό φεγγάρι, σπίτι, καράβι, πουλί θυμίζοντάς μας ότι πρόκειται για σύμβολα-φυλακτά που λειτουργούν σε άμεσο γλωσσικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης με τη λαλιά του προσώπου. Γιατί τα πρόσωπα στο έργο της Μαργαρίτας Βασιλάκου «μιλούν» με μια πληθυντική αφαίρεση του βλέμματος απεμπολώντας την εξουσία μιας αρθρωμένης νοημοσύνης.
Αρκετές φορές έχουμε την εντύπωση πως ο σχεδιασμός των μορφών άπτεται μιας προσέγγισης με αναφορές στην γλυπτική τέχνη σαν να βλέπουμε δηλαδή την ανάπτυξη ενός γλυπτού σώματος που η δημιουργός χαράσσει, διαμορφώνει, λειαίνει με μια «materia prima» (πρώτη ύλη) βασισμένη στην ανάπτυξη μιας προσωπικής κλιμακούμενης αφαίρεσης.
Τα χρώματα που χρησιμοποιεί η δημιουργός αναδεικνύουν χρωματικούς-ιδεολογικούς χώρους που χαρακτηρίζονται από όρεξη (ως δύναμη αυτοσύστασης) και ρήξη (ως ποθητή αβεβαιότητα): Η υγρή παρουσία του γαλάζιου, το χρυσό της «ιερής» κοσμικής ηδονής, το βυσσινί-κόκκινο του στοχασμού και της προσήλωσης είναι χρώματα που προεκτείνονται στην εσωτερικότητα των μορφών. Στην επιλογή του χρυσού που σαν ήχος εξομαλύνει επίγειους κραδασμούς παρατηρούμε πως δεν υπάρχει διαχωρισμός μορφών ούτε σώματος- προσώπου σαν να επρόκειτο για κάποιο πνευματικό φως που ενώνει και δεν κομματιάζει. Μια ήπια κατάκτηση του φωτός από το σώμα.

Η ιδιαίτερη σχηματοποίηση των χεριών δυναμιτίζει όλο το έργο της δημιουργού. Τα δάχτυλα των χεριών, σφυγμός ασίγαστος, δίνουν παλμό στο σώμα, στο πινέλο, στο χαρτί, στα βλέφαρα που κλείνουν. Είναι διαθέσιμα να αγαπήσουν, να δημιουργήσουν. Ίσως μια σημαντική επισήμανση «αυτοαναφορικότητας» στο έργο της Μαργαρίτας Βασιλάκου. Τα δάχτυλα, προσεκτικά, μη χαλάσουν τη σιγή των πραγμάτων που αγγίζουν είναι ενδεικτικά ευλάβειας που άλλοτε με πάθος εντείνονται στο φως και άλλοτε θωπεύουν με δύναμη μητρικής προσήλωσης. Πάντα όμως λένε κάτι σταθερό: -Μείνε γιατί σε έχω ανάγκη. Η ετερότητα σημάδι όχι μόνο κοινωνικότητας αλλά και ευθύνης αναδεικνύει και οντοποιεί το κάθε τι.

Δημοσιευμένο στο περιοδικό «Ένεκεν».